

HARSÁCKZI GYÖRGY
(szöveg és kép)

Gyöngyös-pata gótikus temploma, a Kisboldogasszony templom

Didergős húsvét – templomban,

sátorban (1. rész)

2017-ben már mindenki nagyon várta a meleg túraidőszakot, amikor egy szál pólóban lehet izzadni a terepen és élvezetes a sátrazás. Viszont a keresztelésemet a húsvéti április 15-re tűzték ki, így vissza kellett utasítanom barátaim meghívását, és nem indulhattunk együtt pénteken az Aggteleki-karsztra. Nem akartam a keresztelő után utólag becsatlakozni, így elhatároztam, hogy a Mátrába megyek. Már tudtam is, hová...

körbenéztem. Egy ünneplőbe öltözött idős pár sétált el előttem. Nahát! Mire mennek. Ennyire korán van? Akkor a templom is nyitva van. Nagyon is jól döntöttem!

Szaporáztam is a lépteimet, hogy a ceremónia előtt érjek oda. Pata templomát már kisiskolásként megismertem, mert

A Jessze-fa oltár a Kisboldogasszony templomban

FRISSEN KERESZTELVE

A nagy esemény megtörtént, otthon már bepakolva várt a hátizsák, és igyekeztem mielőbb lefeküdni, hogy minél jobban kipihenhessem magam. Szerencsére jó fázisban ébredtem, hajtottak a rám váró élmények, „felpörögtem”, és már a vártnál korábban el tudtam indulni. A buszpályaudvaron kicsit össze is zavarodtam, és a korábbi buszra szálltam fel. Hét órakor már Gyöngyösön álltam a peronon, szerencsére ott is volt korábbi busz. Utazás közben már láttam aznapi szálláshelyemet a párás hegyek között. 7.40-kor rontottam Gyöngyös-patára.

Leszálláskor elfogott a „különös időben, de jó helyen” furcsa érzés. – Jól döntöttem, hogy itt vagyok háromnegyed nyolc-kor? – kérdeztem magamtól. Míg megigazítottam a hátamra kapott hátizsákot,

nagyszüleimhez mindig erre mentünk, s már akkor is tetszett. Anyukám érdeklődéséből fakadóan egyszer be is mentünk, és bemutat-ták nekünk a templomot. Különös, 16. századi, Jessze-fa oltárára már akkor felhívták a figyelmet. A faszzerűen szerzteágazó, fából faragott kompozíció Jézus őseit mutatja be. A TKME-kiskönyvtár ama Gyöngyös-patáról szóló füzete is a birtokunkba került...

HÍRBE HOZOTT FALU

A Gyurcsány-időszakban acsarkodások helyszí-névé tették ezt a szép falut. Emlékszem, olyan felháborító hírek keltek szárnyra, hogy cigány-gyerekek hídpénzt követeltek az idős templomba menőktől, betörések és hasonlók atrocitások történtek. Szinte óvatosan lépdeltem a patak hídjá felé, figyeltem a jeleket. A faluközpontban egy faragott feszület és egy zsúptető alá állított ágyú látszott a legfrissebb díszítménynek. Az utóbbiról megtudtam, hogy az egy Mátvás tű-zérei által használt „choka” ágyú.

Hogy került ide? Az avatott szem felismer-heti a falu felett emelkedő meredek, lapos tetejű Vár-hegyet, amelyen egykor vár is állt. Az „igaz-ságos” király vezette sereg 1460-ban végleg kikergette az erődítményből a lakosságot sa-nyargató huszitákat – azért is néz arrafelé az ágyú. 2010-ben avatták fel, és állították a kétíves műemlékhíd mellé. A hidon Nepomuki Szent Já-nos szobra áll kereszttel és pálmaággal – 1806 óta hallgatja a Danka-patak csobogását.

De mit látok? – kaptam oda a fe-jem. A kereszt tö-vében felhal-

Gyöngyös-pata műemlékhídja

mozott kődarabok élénk színekben pompázó hidrokvarcitok voltak. Lám-lám, a Patai-Mátra figyelmemet a környék ásványos „lehetőségeire”.

A pompás toronysisakkal megkoronázott templom alá értem. Az őse egy 12. századi kis, román stílusú templomka volt, majd a torony és a kápolna bővítéseivel a 15. századra alakult ki a mai háromhajós templom. Nyolcszögletű tornyának tövében a kassai dómra emlékeztető gótikus, lépcsős kialakítású, faragott kapuzat várja a híveket.

JESSZE? JESSZI!

Letettem a zsákomat a kapu előtt, és beléptem a templomi zászlok között. Nagyon jól éreztem magam a bőrömben, „frissen keresztelt”

Misére gyülekeznek a hívek

Férfiak templomi zászlókkal és lányok patai népviseletben

vendégként szinte ajándékképpen lehettem ezen az ünnepélyes helyen. Még csak néhányan ültek a padokban, serényen fényképeztem. Közben köszöntem a mosolygónak – visszaköszöntek. A sok részlet között volt fejet formázó gyámkő, bíborosi látogatás emléktáblája, ősrégi szenteltvíztartó és egyebek. A szentélybe, a Jessze-fára sárga ablaküvegeken szűrődött be a fény, kiemelve a hely jelentőségét.

Lelket melengető érzéssel léptem ki. A kapu előtt népviseletbe öltözött lányok gyülekeztek. Fehér pruszlikot és szoknyát viseltek, ami díszes, fátlyas főkötővel és világoskék szalagokkal egé-

elhagyatottak is voltak közöttük. A legfelső utcácska után ösvény vezetett fel a bokros tetőre, ahol csupán egy zászlórúd látható. A vár a 10. században épülhetett, az épületei fából, a védművek pedig kőből, földből és gerendákból emelt sáncok voltak, illetve a várak. Az alsó vár csupán 8 méterrel volt alacsonyabb, és a domb felé terjedt ki. A térkép arrafelé egy templomromot is jelzett – egy keresztnél meg is találtam az 1010 körül emelt Szent Péter-templom megerősített alapfalait. A nap szerencsére egyre több fátlyat dobott le magáról, de a hűvös szél ragaszkodott jelenlétéhez.

hűsféleség. Diétás menüvel indultam útnak – éppen húsvétkor! Egy férfi vagy egy tapasztalt nő tudja csak elképzelni, hogy kikeltem magamból – magam miatt.

Rátaláltam a sárga kör ritkás jelzésére, amit 2011-es Mátra térképem nem is jelölt. Ez közvetlenül a Danka partján vezetett, s néha keresztezte is. Egyre több színes vagy kvarcitos kődarabot véltem felfedezni az úton, egy helyen meg is álltam „kotorászni”. Nem tévedtem – és nem véletlenül kaptam a „jelet” Patán –, a mederben több lekoptatott kalcedondarabot találtam, közben pedig a patak kis zubogóit fényképeztem, ahol sziklafelületen folyt a vize.

Végre elcsíptem a sárga keresztet a Puska-porosnál. Na ugyan hogyan kaphatta a forrás a nevét? Kénes szagú vizéről, ami savanykás ízű. Amint a patakba érkező kis ér eredetét követtem végig a szememmel, úgy láttam meg a bokrok között körbenőtt kútgyűrűt, aminek oldalából egy csövön folyt ki a forrásvíz. Az ér köveire rakódott élénk narancssárga színű bekérgeződés önmagáért beszélt. A kútgyűrű alatt egy gödröt láttam színültig opális vízzel, felette két keresztbe fektetett fagerendán nyugodott a gyűrű. Pihe-nésképpen itt is átnéztem a medret, de kevesebb sikerrel.

Utamat a sárga keresztben folytattam, és felkaptattam a Mész-pest nyúlványára. Egyszer csak megelevenedett a bozótos, és 10–15 óz szaladt el egymást lökdösve az úttal

A Vár-hegy présházakkal

Az 1010 körül emelt Szent Péter-templom alapfalai

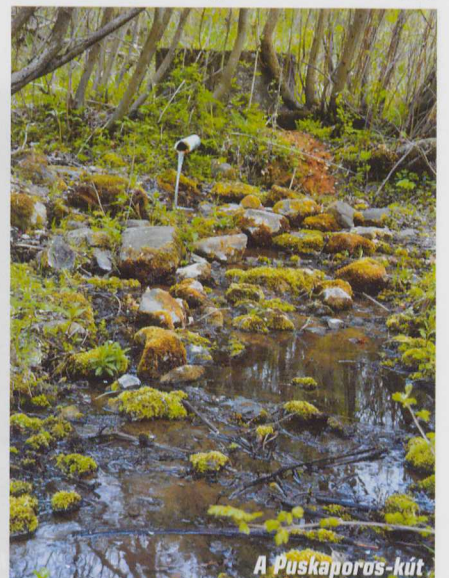
szült ki. A patai népviselet 2018-ban a Heves Megyei Értéktárba is bekerült.

Ezután egy csoport férfi érkezett, az első egy fészületet vitt, a többiek pedig gyertyákat – a lányokat követve léptek a templomba.

Én viszont a Vár-hegyre indultam. A kis hegy medrek oldalában három szinten sorakoztak szorosan egymás mellett a legkülönfélébb „minőségű” présházak. Sajnos egészen

Sziklán folyik a Danka-patak

A Puska-poros-kút

DIÉTA ÉS SAVANYÚVÍZ

Lesétáltam a faluba, és úgy gondoltam, hogy a szőlődombon kijelölt turistaútnál izgalmasabb lehet a Danka-patak völgye, így a mellette haladó dűlőúton hagytam el a falut. A szőlődomb az Úrráteszi-rész nevet viseli. Beszédese!

A régi pincék után legelők követték egymást, báránnyakkal telehintve, majd az erdő a legelőt egyre keskenyebb sávra szorította a patak felé. Az út egy idő után a hegy felé fordult, én viszont a völgyön át akartam elérni a sárga jelzést és a Puska-poros-kutat. (Azóta már nem megyek toronyiránt az erdőben...)

A völgy alján csak ösvényt találtam, utat nem. Nemsokára rám tört az éhség, és megálltam. Már el is képzeltem, mivel fogom elütni, viszont a zsákban turkálva, csak nem akart a kezembe kerülni. Miután – egyre vadabban – mindent kirámoltam, kiderült, hogy otthon maradt minden

A Tót-hegyes csúcsán túrázókkal találkoztam

Kőfolyás a Tót-hegyesen

párhuzamosan. Csak megállni és nézni volt lélekjelenlétem...

KI ZAVAR JOBBAN?

Egy-két perc múlva felértem a dombra, és már láttam a kiszemelt – a turistajelzésre merőleges – utat, amin a Hármashatár-nyeregbe terveztem felgyalogolni, a Káva-hegy mellett. Dél-délnyugat felé volt kilátás, Gyöngyöspata felé. Eredeti célom a különleges Világos(Kopasz)-hegy volt Gyöngyöstarján felett, napi túrámat ez elé illesztettem.

Ekkor az erdőből 3–4 erdészeti munkás lépett ki, és megláttam még egy férfit, aki egy erdészeti autó mellett állt. Köszöntem és éppen elmentem volna az autó mellett, amikor megkérdezte: – Hová megy? – Ide, a Káva-hegyre. – Nem kellene. – Megdöbentem. Ilyet még nem hallottam. – Miért? – kérdeztem. – Mert zavarja a vadakat, és itt nincs turistajelzés. Az előbb is felzavarta az őzeket.

Azzal tudtam védekezni, hogy erre rendkívül kevesen vannak az erdőben, én is csak egyedül, és fél óra alatt átselem a területet. Elővettem a térképet, és láttam, hogy jelzett úton menni hatalmas kerülő, főleg nagy hátizsákkal. Közben a munkások nekikezdték láncfűrészsel a bozótosnak. Hárman három láncfűrészsel. – Azt hiszem, én ennél jobban nem tudok zavarni – gondoltam, és elindultam a kiszemelt dózerúton.

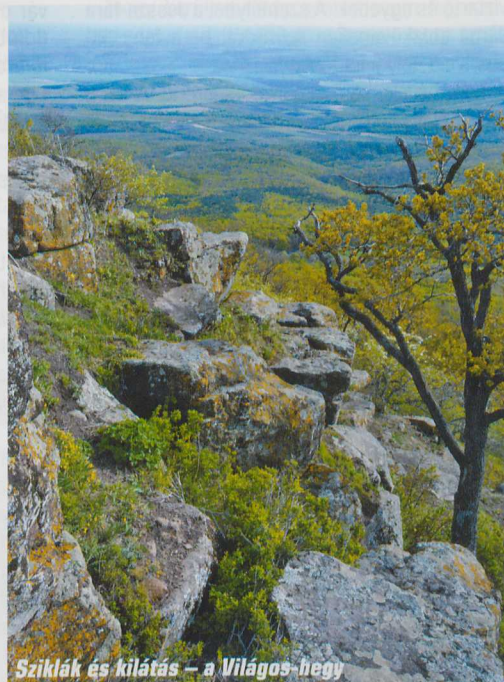
Jól behúztam, hátra sem néztem. Még az út porában gyakran feltűnő lilás kalcendondarabok kedvéért sem álltam meg. A Káva-hegy alját sejtve lassan nekivágtam a meredeknek, és elkezdtem „felőrölni” a szintet. Egyre ritkult az erdő, mire a tetőrégióba értem. Elsősorban dél és nyugat felé volt szép kilátás. A sziklákat, bokrokat kikerülve haladtam, ügyelve arra, hogy ne veszítsek szintet. Virágozott a kutyatej, és a vadkörte fehér virága is élénkítette a kissé egyöntetű zöld áradást...

KISELŐADÁS A TETŐRÉGIÓBAN

A nap már erőre kapott, de a szél hűvös volt. Amikor a keskeny, füves gerincre értem és megtaláltam a csúcskövet (616 m), lepihentem és nekivetkőztem. Látszólag csodás idő volt, de tíz percen belül fájni kezdtem, így mindent visszavéve indultam is tovább a sárga kereszten a Tót-hegyes felé. Szerencsére az utat igyekeztek a legkevesebb szintvesztéssel kijelölni. Nagyon megörültem, hogy még errefelé is találtam az út porában színes hidrokvarcitokat! Más-hol mohás kőmezőket láthattam, de az is lefoglalt, hogy folyton drukkoljak a Napnak és várjam a szél csillapodását.

A Tót-hegyes (815 m) érdekes csúcs. A fagy olyannyira összehasogatta a keskeny

ormot, hogy a szálkó csak úgy jelenik meg a két oldalt „lefolyó” kőfolyás felett, mint egy keskeny taraj a Stegosaurus hátán. Letettem a zsákot, és fotózni kezdtem a sziklákat. Ekkor három fiatal ért oda. Onnan tudtam, hogy igen fiatalok

Sziklák és kilátás – a Világos-hegy

Késő délutáni kilátás nyugat felé a Világos-hegyről

lehetnek, mert nagyon tartózkodóak voltak velem. Mikor rácsodálkoztak, hogy éjjel sátorban fogok aludni, kaptam az alkalmon, és előadtam a sátrazás előnyeit, ami elsősorban a fotósoknak előnyös, no meg sokat lendít az általános hangulaton. Előttük volt a jó példa.

A zöld csúcs jelzésen már a Világos-hegyre (709 m) igyekeztem, és a Babik-kútból pótoltam ivóvizemet. Bár a hűvös idő miatt nem sok fogyott belőle. Rövid idővel a forrás után már fel-feltűnt a hegyes csúcs. Ahogy jócskán megizzadva kaptattam felfelé, „csodálatos” érzés kerített hatalmába, ahogyan a Nap elbűjt és a félkopasz hegyoldalban átfújít rajtam a hideg szél. A legfrissebb kankalinok bólogattak bele a szélbe. Felérve már nagyon vártam, hogy otthonos legyen a csúcs és kisüssön a Nap! Három és fél óram volt alkonyatig. Nagyon vidám lehetett volna, ha nem vagyok egyedül – így kicsit unalmas volt. Bőjt volt meleg és társaság tekintetében is...

(folytatjuk)